

RECALL D'EXPERIÈNCIES

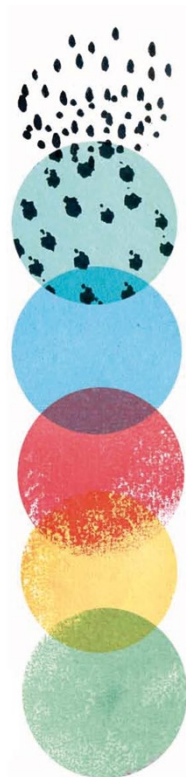
PRIMERA FASE 2018/2019

COM VIVIM? CONVIVINT

PER UNA ESCOLA I UN MÓN SOSTENIBLE I DE PAU

FORMACIÓ, INVESTIGACIÓ I SENSIBILITZACIÓ A LA COMUNITAT EDUCATIVA

CULTURA DE PAU DES D'UNA VISIÓ DE JUSTÍCIA GLOBAL

COM VIVIM? CONVIVINT

PER UNA ESCOLA I UN MÓN SOSTENIBLE I DE PAU

EDICIÓ

FUNDACIÓ AKWABA 2019

COORDINACIÓ I REDACCIÓ

BEGOÑA CARRERA REDONDO
NÚRIA GÓMEZ CAMPRUBÍ
ANNA SOLDEVILA ALGAS

IL·LUSTRACIÓ PORTADA

AMAIA MARTIN / SUPERCORRA.NET

DISSENY I MAQUETACIÓ

INPACTE - IOLANDA GUÀRDIA

FOTOGRAFIES

MIQUEL TAVERNA
GUILLEM GARCIA
HUGO FERNÁNDEZ
AKWABA

PRODUCCIÓ GRÀFICA

GRAF 32

IMPRÈS EN PAPER RECICLAT

CRÈDITS

CREATIVE COMMONS

Sou lliures de copiar i distribuir l'obra amb les condicions següents:

Reconeixement. Heu de reconèixer els crèdits de la manera especificada per l'autora. Citant la procedència i comunicant-t'ho a la següent adreça: educatiu@fundacioakwaba.cat

No Comercial. L'explotació de l'obra queda limitada a usos no comercials.

Sense Obres Derivades. L'autorització per explotar l'obra no inclou la transformació per crear una obra derivada.

Índex

Per què?

PER VETLLAR PER UN CLIMA DE PAU DES DEL CENTRE EDUCATIU 04

Com?

VIVINT UN PROCÉS DE REVISIÓ AMB TOTES LES PARTS 07

Experiències

NECESSITATS, SENSIBILITZACIÓ I ACORDS A CADA CENTRE 16

Participants

LES VEUS DE LES PARTICIPANTS. QUÈ ENS ENDUEM? 18

Per què?

PER VETLLAR PER UN CLIMA DE PAU DES DEL CENTRE EDUCATIU

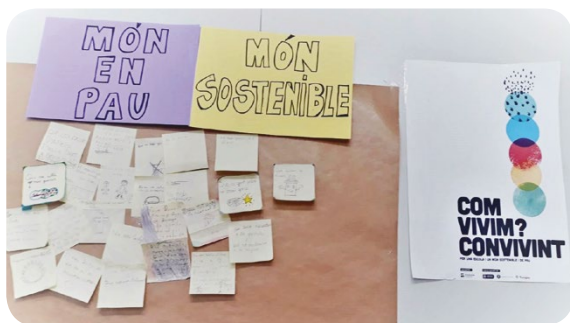
Com vivim? Convivint: per una escola i un món sostenible i de pau és una campanya d'educació per a la Justícia Global de la Fundació Akwaba, que ha implementat la primera fase a 10 grups-classe de 6 centres educatius de Catalunya.

Es parteix de

- L'experiència de la implementació de la campanya anterior, *Ni uniformes ni etiquetes: per una escola i un món intercultural i amb equitat de gènere*, on es va trobar que abans de parlar d'altres eixos temàtics, calia revisar la convivència en el grup-classe. Cal aplicar escolta activa, empatia, respecte, per poder avançar en les reflexions crítiques de forma col·lectiva.
- La trobada de l'equip d'educació per a la justícia global, format per especialistes que tenen un recorregut amb la Fundació Akwaba. Es tracta de persones del món de l'art, la participació comunitària i l'educació que han aportat la seva visió sobre aquesta necessitat de tractar la convivència als centres educatius.

Trobada de l'equip d'educació per a la justícia global el 16 de desembre de 2017

Escola Ernest Lluch 5è A. Mòdul 1 Relació entre cultura de pau i sostenibilitat global. Desitjos de l'alumnat per un món millor.

“Es vol incidir en les comunitats educatives, a través d'un procés formatiu de llarga durada, que pugui portar a bones pràctiques de cultura de pau i sostenibilitat econòmica i social, per tal d'incloure-les en els Projectes de Convivència o en els Plans d'Acció Tutorial de cada centre educatiu.”

La campanya s'enmarca...

en un treball d'educació per a la Justícia Global i està concebuda des de l'enfocament de gènere basat en drets humans (EGBDH). Incideix en els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS 4.7, ODS 11.3 i ODS 16.7).

El marc conceptual elaborat per AHEAD es regeix principalment per una adaptació de la Carta de la Terra i en l'àmbit metodològic, per primera vegada, incloem l'educació emocional a la proposta d'Investigació Acció Participació (IAP).

Diagrama extret del marc conceptual de la primera fase del projecte *Com vivim? Convivint*

https://comvivim.files.wordpress.com/2019/04/marcconceptual_1a_comvivim_pdf

Treball a l'aula, institut Montjuïc 1r A

Com?

VIVINT UN PROCÉS DE REVISIÓ AMB TOTES LES PARTS

Els eixos temàtics de cultura de pau i sostenibilitat econòmica i social són els triats per **formar una ciutadania activa i crítica** amb les **actituds discriminatòries** vers les persones i les **vulneracions** socials.

A través de dos fases del projecte, on aquesta primera consta de:

- 6 mòduls amb l'alumnat (adaptats a primària i secundària)
- Espais de reflexió amb el professorat
- Espais de reflexió amb l'alumnat
- Espais de reflexió mixtes

Podeu trobar els objectius, el desenvolupament dels mòduls i dels espais de reflexió a la guia pedagògica de la primera fase:

<https://comvivim.wordpress.com/materialseducatiu/>

Treballant competències

Les formacions s'han inclòs a: educació en valors, ciències socials, tutoria, educació física, llengua castellana i literatura, llengua catalana i literatura, i transversalment.

Les competències treballades han estat:

- Implicació en tot tipus d'accions personals i col·lectives que contribueixin a **transformar els conflictes de forma no violenta** en l'entorn proper i llunyà.
- **Treball cooperatiu i reconeixement dels seus beneficis** per totes les persones del grup-classe.
- **Comunicació assertiva** de les pròpies emocions, i **empatia** amb les emocions de les altres persones des de l'estima cap a les altres persones.
- Aplicar amb destresa els mecanismes de transformació de conflictes, posant en pràctica **habilitats que faciliten l'apoderament, la negociació i la convivència**, amb l'objectiu de transformar els conflictes de forma no violenta.
- Coneixement de formes per **promoure la pau en l'entorn proper i a nivell mundial** (dret a la pau, educació per la pau, control dels recursos naturals...)
- **Identificació de les pròpies necessitats** per la cura d'una mateixa i de les altres.

Mòduls formatius

Relació entre cultura de pau i sostenibilitat global.

IDEA FORÇA

Un món de pau es pot imaginar i defensar / La connexió amb l'entorn és necessària per construir la pau.

ACTIVITATS PRINCIPALS

Imatge de la campanya, agrupeu-vos, un desig per canviar el món, la Carta de la Terra. + a secundària: *Konekta fàcil* i fitxa "Com em relaciono? Com podria millorar?"

MÒDUL 1

Escape system: comprendre les interferències del món global.

IDEA FORÇA

Les nostres accions faciliten l'acumulació de poder o la sostenibilitat global.

ACTIVITATS PRINCIPALS

Escape system de 60' sobre problemàtiques del món i identificació d'alternatives basades en els drets humans.

MÒDUL 2

Les meves emocions en mirar el món.

IDEA FORÇA

Les emocions personals es poden gestionar.

ACTIVITATS PRINCIPALS

Dinàmica adaptació d'*Un pas endavant*. Tracta de la vulneració de drets, identificar i codificar per colors les emocions i tècniques de gestió personal de les emocions.

MÒDUL 3

Les nostres emocions en les relacions amb les altres. Capoeira.

IDEA FORÇA

L'empatia i el vincle són necessaris per a construir juntes la pau.

ACTIVITATS PRINCIPALS

Coneixença i pràctica grupal de la capoeira.

MÒDUL 4

Resolució positiva dels conflictes al món.

IDEA FORÇA

Existeixen exemples de pau al món que ens poden inspirar.

ACTIVITATS PRINCIPALS

A l'aula d'informàtica i a l'aula. Pràctiques per promoure la pau. + a secundària: reflexió sobre els conflictes al món.

MÒDUL 5

Com vivim al centre educatiu? IAP i art.

IDEA FORÇA

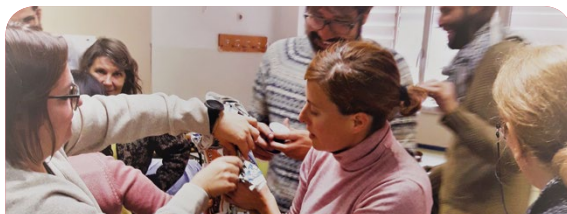
L'escola pot promoure, respectar o frenar la cultura de pau.

ACTIVITATS PRINCIPALS

Atrapa-emocions en espais del centre educatiu i disseny de l'acció de sensibilització a la comunitat educativa.

MÒDUL 6

Espais de Reflexió

Giren al voltant de l'atenció a les emocions i la participació per tal d'assolir la convivència. Es proposa la fórmula:

EMOCIÓ + PARTICIPACIÓ = CONVIVÈNCIA

IDEA FORÇA

La convivència al centre es construeix entre totes.

ACTIVITATS PRINCIPALS

Destruir-construir, Konekta emocions i necessitats, reflexió sobre els mecanismes de participació i els conflictes, i assemblea per establir compromisos.

E. REFLEXIÓ

Com s'estructuren?

Els espais de reflexió consten de **dues sessions** amb l'alumnat, dues amb el professorat i **una conjunta**. En les primeres es proposa reflexionar, mitjançant dinàmiques participatives, sobre les idees força de la primera fase de la campanya.

En l'espai de reflexió mixt, és a dir, la sessió conjunta, l'alumnat i el professorat es troben per viure una assemblea, amb l'objectiu de definir propostes que afavoreixin la cultura de pau al grup i al centre educatiu.

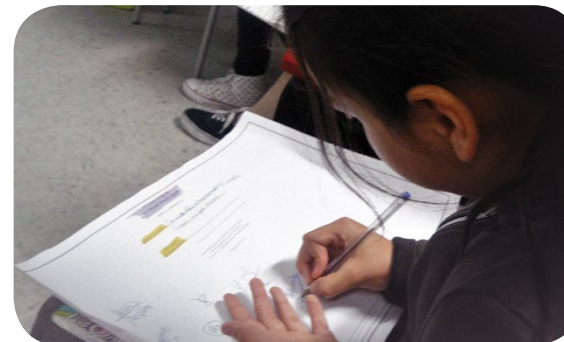

Escola Torreforta 5è B

Al finalitzar l'assemblea, tots els membres que hi han format part signen un **compromís** on hi consten els acords presos, i on cada persona es compromet a vetllar perquè aquesta proposta de millora s'implementi i quedi recollida en el Projecte de Convivència i/o al Pla d'Acció Tutorial.

Acords

Vegeu el quadre de la pàg. 16, on queden recollits els acords definits per cada grup que han participat de la primera fase de la campanya, segons les necessitats detectades.

Escola Ernest Lluch 5è A

Acord signat per l'alumnat de l'institut Montjuïc 1r A, publicat a Instagram

Avaluació

S'han proposat unes rúbriques d'autoavaluació per l'alumnat, vegeu-les:

<https://comvivim.wordpress.com/materialseducatiu/>

En la mostra de l'institut Montjuïc els aspectes més valorats són el **respecte i la convivència amb persones diverses** i el **coneixement de les vulneracions dels drets humans arreu del món**. Per contra, el que menys valora és la **comoditat a l'hora de compartir les pròpies emocions**. Per altra banda, l'ingredient per la pau més esmentat és el **RESPECTE**.

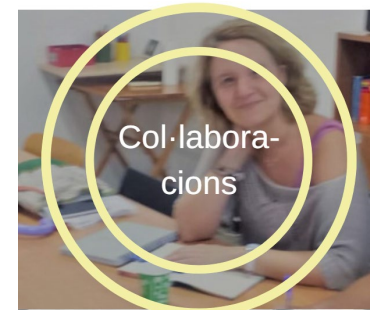
Accions educatives destacades

SI VOLS IMPLEMENTAR LA CAMPANYA, QUÈ HAS DE TENIR EN COMPTE?

- Adaptar les formacions a cada grup
- Escoltar i respectar les emocions i necessitats de l'alumnat
- Dedicar un temps i espai setmanal al procés
- Vetllar per la connexió pensament-emoció-acció en tot el procés
- Crear un clima de confiança a l'aula per afavorir la tranquil·litat i la predisposició
- Els marcs de participació real que delimiten les possibilitats d'acció
- Compromís de donar continuïtat i transversalitat al projecte

Tot el que envolta les accions educatives

Vegeu més informació a:
<https://comvivim.wordpress.com/>

Mostra dels serveis a la comunitat educativa

L'alumnat ha triat l'eina artística per sensibilitzar la comunitat educativa, vegeu:

Escola Ernest Lluch 5è A

Institut Eduard Fontserè 3r A

Escola Ernest Lluch 5è B

Institut Eduard Fontserè 3r B

Escola Torreforta 5è A

Institut Montjuïc 1r A

Escola Torreforta 5è B

Institut Montjuïc 1r B

Escola d'Educació Especial Mare de Déu de Montserrat
3r i 4t d'ESO

Experiències

NECESSITATS, SENSIBILITZACIÓ I ACORDS A CADA CENTRE

CIUTAT	CENTRE	GRUP	NECESSITATS DETECTADES	TIPUS SENSIBILITZACIÓ	ACORDS
L'Hospitalet de Llobregat	Escola Ernest Lluch	5è A	Per la pau al centre necessitem tot l'alumnat	Mostra, per cada classe, del lipdub de la pau	Fer ús de les cartes Konekta en assemblees emocionals i crear un joc de forma cooperativa per la classe
		5è B		Accions conjuntes per la pau: origami, txapes, pulseres i mural	Habilitar un espai <i>chill-out</i> on l'alumnat pugui estar en calma quan ho necessita
	Institut Eduard Fontserè	3r A	Trobar estratègies d'autorevisió del clima de pau dels grups-classe	Atrapa-emocions, cartes i caps de les emocions	-
		3r B		Escape room i activitats de convivència	Incorporar una nova dinàmica per afavorir la participació de tot l'alumnat
Tarragona	Escola Torreforta	5è A	Fomentar el treball cooperatiu i de cura	Fer un gol a les injustícies, dibuixos de convivència, pixi, plantes i cures	Integrar la roda emocional fent ús de les imatges del temps
		5è B			Assignar responsables de vetllar pel bon clima en els espais de participació i fer ús del tòtem en els torns de paraula
Barcelona*	Escola Especial Mare de Déu de Montserrat	3r i 4t d'ESO	Trencar amb el treball i les interaccions "mecàniques" des de les emocions i l'empatia	Dinamització d'un joc de les emocions a partir de situacions concretes	-
	Escola Solc	2n d'ESO	Sentir que les propostes del grup-classe es duen a terme	-	Realitzar assemblees de forma setmanal i obrir l'espai d'usos múltiples durant el pati
	Institut Montjuïc	1r A	Regirar l'ambient del grup-classe a favor del respecte	Pancartes per la no-discriminació i la convivència	Realitzar assemblees mensuals al grup-classe
		1r B	Sumar interaccions i comunicació entre les companyes	Ball i pancartes a favor de la pau i el respecte	Incorporar la bústia de les emocions a l'aula, realitzar una dinàmica de coneixença grupal i utilitzar el tòtem pels torns de paraula

Entrega de reconeixement

S'ha fet entrega d'una insígnia de la pau en un marc amb fotos de l'experiència a cada grup-classe. Representa el reconeixement de l'assoliment de la primera fase, el procés de vetllar per un clima de pau:

Escola Ernest Lluch 5è B.
Representants de la classe 5è B recullen el reconeixement.

* L'alumnat de Cures Auxiliars d'Infermeria del Centre López Vicuña també va participar realitzant els mòduls 3, 4 i els espais de reflexió amb l'alumnat, gràcies a l'edició XXIV de l'Audiència Pública sobre "Barcelona, ciutat de pau".

Ha estat possible GRÀCIES a

- L'acompanyament del GREM (Grup de Recerca d'Educació Moral de la Universitat de Barcelona) en la formulació de les idees força i la incidència a la universitat.
- La col·laboració per dissenyar les sessions formatives de: Dandara Flores, Anna Soldevila, Júlia Valentín i Jaume Centelles.
- El suport de l'ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat, l'ajuntament de Tarragona, l'ajuntament de Barcelona i l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament.
- Gràcies a l'equip d'educadores que han implementat la campanya als centres educatius: Eric Asensio, Jaume Centelles, Xènia Cordón, Quim Lucha, Anna Massaguer, Salvador Pérez, Julia Roldán, Anna Soldevila, Júlia Trias i Júlia Valentín. Que han rebut la formació interna i el marc conceptual de la campanya per part d'Elena Díez i Montse López, d'AHEAD – Associació d'Educadores i Educadors en Drets Humans.
- La difusió de LH Digital.
- El seguiment de Laura Tejada, pràcticum de Pedagogia UB i Raquel Mas pràcticum UNIBA.
- La veu d'Alexandre Pardo pels àudios de l'*Escape System*.
- I la implicació del professorat i alumnat de cada centre educatiu.

Participants

LES VEUS DE LES PARTICIPANTS. QUÈ ENS ENDUEM?

La convivència es construeix entre totes les parts del centre educatiu

“Gràcies per aquest punt de vista i per ajudar-nos a reflexionar i millorar la nostra pràctica educativa. Nosaltres també formem part de la convivència de l'escola, de les relacions que es construeixen i de la resolució de conflictes.”

Raquel

Mestra de l'escola Ernest Lluch i pràcticum a Akwaba de la UNIBA

Referint-se als espais de reflexió amb el professorat

Experiència vivencial i reflexiva

“Arrel de la participació en el projecte, l'alumnat ha pogut reflexionar sobre experiències reals de la seva vida quotidiana i això els proporciona eines per resoldre obstacles o conflictes que es troben en el seu dia a dia.”

Vanessa

Mestra de l'escola d'Educació Especial Mare de Déu de Montserrat
Referint-se a les dinàmiques amb l'alumnat

Més espais d'expressió

“Durant la campanya es detecta la necessitat en la majoria de persones d'expressar-se, sentir-se compreses i canviar aquelles situacions que els creen malestar.”

Anna Soldevila

Educadora d'Akwaba

Referint-se als espais de reflexió amb alumnat i professorat

Descoberta de les emocions

“Moltes vegades quan llegeixes l'emoció d'un altre company penses: 'Això a mi també em passa' i això t'ajuda a aprendre.”

Lucas

Alumne de 2n d'ESO de l'escola SOLC

Cercles per escoltar-nos i compartir

“Podríamos hacer un círculo cada lunes o viernes para mejorar la clase: tenemos que escuchar a los demás si tienen opiniones y propuestas, para poder estar mejor en el grupo.”

Ingrid

Alumna de 5è B de l'escola Torreforta

Ingredients per la pau

“Jo crec que els ingredients més importants per la pau són: el respecte, l'honestedat i el companyerisme.”

Karol

Alumna de 1r d'ESO A de l'institut Montjuïc

La capoeira, una eina per treballar la convivència

“Me siento muy privilegiada de poder colaborar a través de la campaña en la mejora de las relaciones humanas dentro de esta sociedad tan deshumanizada... y de poder hacerlo a través de la capoeira, una de las artes más completas que conozco.”

Dandara

Artista especialista en capoeira

La pau com una manera de ser i estar

“Amb aquesta campanya el que es busca és crear un clima de cultura de pau, que no sigui només paraules, i entendre la pau no com allò passiu sinó com a pràctiques quotidianes i actives que parteixen del nivell personal al nivell més proper, fins al més ampli que seria el món. És una manera de ser i estar.”

Anna Massaguer

Educadora d'Akwaba
Referint-se a l'acompanyament amb grups de primària

El recull d'experiències per què i per a qui?

Aquest llibre presenta la sistematització d'experiències de la primera fase del projecte *Com vivim? Convivint: per una escola i un món sostenible i de pau*. Representa un mostra, adreçada als professionals de l'educació i la cooperació, d'allò que ha suposat la implementació d'aquesta fase als centres educatius.

Carrer Llobregat 145, baixos
08904 L'Hospitalet de Llobregat

educatiu@fundacioakwaba.cat
www.fundacioakwaba.cat
www.comvivim.wordpress.com
(+34) 934 407 696

amb el finançament

amb el suport de

